

Lipicán át

(REGÉNYRÉSZLET)

Hajnali horgászat helyett pakolni kezdek. – Hazaindulok – jelentem ki túrartársamnak, Szendrei Leventének, aki döbbenetesen néz. – Dehát maradt még egy hetünk a Pó folyón – csodálkozik. Őszintén elé tárom az okot: – Egész éjjel nem aludtam, mivel tegnap este baljós beszélgetés zajlott telefonon köztem és a feleségem között. Ennyit mondott: beszélünk kell, ha hazajössz. Hogy miről, nem közölte. De én tudom. Nagyon nehéz természetem és az állandó családi konfliktusok miatt megint válás-gyanús vagyok. Ezúttal fél-éves kisbabával. Ebben a lelkiállapotban egyetlen percet sem tudnék tovább horgászni. Induljunk.

Világosodik. Amikor Paolo, a vendéglátónk meglátja, hogy tesszük be a csomagokat az autóba, megdöbben. Nem érti, mi történt. Kézzel-lábbal próbálom elmagyarázni neki, hogy családi okok miatt megszakítom a harcsahorgászatot. Nagy nehezen elfogadja. Elköszönünk. Remegő kézzel ülök a volán elé. Szendrei Leventének nem engedem, hogy vezessen. – Törjem össze én a saját autóm! – emelem fel a hangom, amikor kérleli, hogy ne én legyek a sofőr. – Engem is? – vonja össze szemöldökét. – Te megtértél Istenhez, nem történhet bajod – próbálom meggyőzni. – Írva vagyon: ne kísértsd Uradat, Istenedet – feleli.

Folyamtól folyamig megyünk. Most nem érdekel, mi a baj a Dunával, csak érjek a közepén levő családi házunkba, a Szentendrei-szigetre. Elhagyjuk Adria városát, végre autópályán haladunk tovább, kikerüljük Velencét, Észak-Itálián át érjük el Szlovéniát. Amikor meglátom a táblán a Lipica feliratot, eszembe jut, ahogy feleségemmel sétáltunk a gyönyörű fehér lovak lakhelyén. Éveken át tanulmányoztam ezt a lófajt, mielőtt felkerestük együtt szlovéniai otthonukat. Újra felelevenedik előttem, ahogy a számtalan legelésző állat közt behajtottunk az udvarra, és szembeötlik a tenyészdében található kis kápolna, amiről idegenvezetőnk elmondja: esküvőket tartanak benne a lóbarátok, és a hiedelem szerint ha független férfi lépi át küszöbét, egy éven belül megnősül, ezért az erősebb nem egyedülálló képviselői igencsak félve lépnek be oda. Újra látom, ahogy végigmegyünk az istállókon, megcsodáljuk a barna csikókat, miközben elmagyarázzák: felnőtten fehérre válnak. Eszembe jut Frank Westerman *Lipicai – A legenda* című kötete. Később olvasom újra, milyen emlékezetesen ír erről a fajról, amelyet nem tudom, miért, de örökre megszerettem.

„A Habsburg-udvar császári ménésében, egy Trieszt feletti fennsíkon 1580-ban kezdtek el dolgozni egy királyoknak és császároknak szánt lófajtan.

Az Osztrák–Magyar Monarchia főistálló mesterei megteremtettek egy nemes és tiszta fajt. Erő és báj, hűség és kíváncsiság – mindezek megvoltak ebben az állatban, a kiválasztásnak és a keresztezésnek hála. Amikor az ember megérint egy lipicait, a történelmet érinti meg.”¹

Európa legrégibb lófajtáját minden uralkodó meg akarta kaparintani az évszázadok során. Napóleon elől is menekítették. „Összesen négyszer keltek át a Dunán – néha úsztak a maguk jellegzetes stílusában, fülüket, szemüket és tágra nyílt orrlükeiket a víz fölé tartva. Alig várták, hogy elérjék a túlpartot, ott aztán megrázták magukat, mint a kutyák – és már hajtották is tovább őket, nehogy az ellenség kezébe kerüljenek.”²

A második világháborúban hol a németek, hol az amerikaiak akarták megkaparintani a fehéreket, melyek idomíthatóságukkal az ember és az állat közötti összhang csodái. Barokk külsejük, okos szemük egy életre nyomot hagyott bennem azon a lipicai látogatáson, ahova a rólam most talán lemondani akaró feleségem elkísért. Jó lehetőség, hogy rájuk gondolva eltereljem a volán előtt a figyelmem a rám leselkedő újabb zuhanásról. Próbálok elképzelni, ahogy vágtaznak, ahogy lobog a sörényük a szélben, ahogy fújtatva két lábra állnak, gyakorolva a levadét, az ágaskodás tudatosan uralt formáját, amellyel a hadvezér jelentett diadalmasan a császárnak, és amellyel számtalan szobron és festményen megörökítették. A lipicai Reagan amerikai elnök beiktatásán is ügetett 1980-ban Washingtonban. Az egyetlen lófajta, amely Shakespeare-darabban képes követni a rendezői utasításokat. A bécsi Spanyol Lovasiskola előadótermében ma is Strauss, Chopin és Händel zenéjére mutatja be mozgásművészetét. Táncol. Micsoda látvány! Ahogy feltűnik, könnyezni kezdek. A meghatottságtól? Netán a vénségtől? Inkább talán az előbbi. A lipicai képviselte fenséget és szépséget sose tudtam könnyek nélkül csodálni. Távolról fehér (a tenyésztők nem nevezik fehérnek őket, mert növekedésük során mindegyikükön maradnak apró sötét foltok), közlőrl de- res, karcsú teste akár a Görgényi-havasokban felmelegedés előtt lehullt pár napos hó, amibe apró foltokat vájnak a lehulló ágak és a szemerkélő eső. Eszembe jut a humoródi fennsík, ahol évtizedeken át lovagoltam havi rendszerességgel – nem egyszer lipicai hátán ülve néztem a távolban látszó Madarasi-Hargita csúcsát. – Nem mindegy, mit lát az ember a ló hátáról! – mondtam magamnak akkor. Hányszor, de hányszor maradtam magamra a lóval a fenyvesben, milyen nagyon félttem ilyenkor a vágatól, hogy megbotlik a sűrűben, és mindketten a sziklák alatti mélybe zuhanunk. Lovaglásaim képei egyszerre villannak elő agyamban, miközben autónk elhalad a lipicaiak otthona mellett, és Magyarország felé veszi az irányt, ahol pár órán belül a Dráva folyó fogad. Lenézek a hídról. Ahogy meglátom a vizet, eszembe jutnak első vele kapcsolatos emlékeim, amikor kisgyerekként rimáncodtam

¹ Frank Westerman: *Lipicai – A legenda*, Helikon Kiadó, Budapest, 2014, 27–28.

² Uo. 78–79.

a román–magyar határon lakó keresztapámnak, hogy vigyen le balint fogni a Sebes-Körösre, vagy amikor összegyűlt a rokonság apraja-nagyja, levonultunk együtt a Fugyivásárhely határában folyó Tasád patakra, és néztük, ahogy a férfiak töménytelen mennyiségű halat fognak kosárral a zavaros vízből. Ekkor láthattam életemben az első halfajokat: a kövi márnát, a csíkot, a paducot – utóbbi a gyorsabb szakaszokból került kosárba. – Nem akarok több válást! – villan vissza hirtelen agyamba a kétségbeesett kép, ahogy egyedül maradok egy hálósákkal karácsonyra és szilveszterre üres önkormányzati lakásomban. Amikor mindenki ünnepel, én bekapcsolok egyetlen fűtőtetet, és bebújok alá ágy híján, bedugom a fülem, hogy ne halljam a tűzijátékot, és próbálok nem gondolni arra, amit a legjobban gyűlölök, mégis önkénytelenül keresek: a magányra, amit talán akkor érzünk leginkább, amikor egy ember így vagy úgy kiszáll az életünkéből. Talán a halálban is az lehet a legborzasztóbb, amikor egyedül maradok majd a végső pillanatban. – Húsz év kéne még, hogy ha a Kerepesibe temetnek, az odalátogató érettségizők és egyetemisták ne kérdezzék majd a sírom láttán, hogy ki ez a szerencsétlen névtelen hős Arany és Ady mellett – mondtam nemegyszer feleségemnek, aki erre csak legyintett: – Elégedj meg egy vázával a könyvespolcon. – Megelégednék én most azzal is, csak maradjunk együtt addig – sóhajtok fel a volán mögül, miközben egyre közelebb kerülünk a mellettem imákat mormoló túratársammal a Dunához, amely most újra idegen, egzotikus – talán mert alig várom, hogy megláthassam a közepén eddig lefekvéshez készülődő családom. Éjfél után lehet, amikor leteszem Szendrei Leventét Kőbányán, majd az M0-n elérem a 11-es utat, és Leányfalut elhagyva behajtok Tahitótfaluban a Tildy Zoltán-hídon át a szigetre.

Halkan és nagyon félve nyitom a bejárati ajtót. Alszanak. Az állataink is kint az udvaron: a két weimari vizsla, a hat fácán és a huszonnégy budapesti magasröptű – talán a hét hal is a kerti tóban. Óvatosan a fürdőszobába merészkedem. Útközben megpillantom a faliórát: éjjel három. Megborotválkozok. Inget veszek. Nyakkendő-t kizárólag neki. A folyamnak, akihez a hosszú út után is lemegyek. Hogy barátkozzunk az éjszakában.